

Соціальна статистика та демографія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	C - соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C5 Соціологія
Освітня програма	Врегулювання конфліктів та медіація
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	5 кредитів / 150 годин: лекції – 30 год., семінарські – 30 год., самостійна робота – 90 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен, МКР
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат соціологічних наук, доцент Коржов Геннадій Олександрович, korzhovga@gmail.com Семінарські: Андрій Хом'як, викладач, andrii.khomiak@gmail.com
Розміщення курсу	Гугл Класрум: https://classroom.google.com/c/ODI5MDM1MzAwNDc5?cjc=xzzylove

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Соціальна статистика та демографія» вивчається протягом одного семестру. Студенти мають отримати знання та вміння щодо основних статистичних методів аналізу даних соціальної та демографічної статистики, інтерпретації результатів такого аналізу. У рамках курсу вивчаються сучасні інформаційні технології та засоби візуалізації отриманих даних.

Метою дисципліни є формування у студентів здатностей використання статистичних методів до аналізу соціальних та демографічних процесів та явищ.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти після засвоєння дисципліни спроможні продемонструвати наступні компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 04 - Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 06 - Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 08 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12 - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення

суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

ФК 05 - Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.

ФК 06 - Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 07 - Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.

Програмні результати навчання:

РН 09 - Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.

РН 10 - Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

РН 11 - Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.

РН 12 - Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

Під час вивчення дисципліни здобувачі також зможуть:

- знати зміст основних категорій та понять статистичної науки;
- ознайомитись з історією становлення статистики як науки;
- мати уявлення про основні етапи статистичного дослідження;
- розуміти сутність статистичних закономірностей;
- пізнати особливості оцінки розвитку різних галузей статистики;
- засвоїти зміст основних категорій та понять демографії, специфічних методів, які їх притаманні;
- опанувати можливості комп'ютерних засобів та ресурсів Інтернет для аналізу даних соціальної статистики та аналізу демографічних процесів та структур;
- застосовувати на практиці методи статистичних досліджень;
- розраховувати статистичні показники соціальних та демографічних процесів;
- виявляти кількісні закономірності соціальних та демографічних процесів;
- використовувати комп'ютерні засоби, бази даних та ресурси Інтернет для аналізу даних соціальної статистики та аналізу демографічних процесів та структур.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: Математичні та статистичні методи аналізу соціальної інформації

Постреквізити: Комп'ютерний аналіз соціальної інформації, Соціологічні дослідження соціальних структур, Виробнича практика, Переддипломна практика, Підготовка кваліфікаційної роботи

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна теорія статистики і галузі соціальної статистики

Тема 1. Вступ до соціальної статистики

Тема 2. Методи та структура соціальної статистики

Тема 3. Зведення і групування статистичних даних
Тема 4. Статистичні величини
Тема 5. Статистичне спостереження
Тема 6. Статистика освіти
Тема 7. Статистика ринку праці
Тема 8. Статистика охорони здоров'я населення
Тема 9. Статистика рівня та якості життя населення

Розділ 2. Статистика населення та основи демографії.

Тема 1. Статистика населення.
Тема 2. Вступ до демографії
Тема 3. Чисельність і склад населення
Тема 4. Основні поняття та категорії демографії
Тема 5. Демографічні коефіцієнти та їх класифікація
Тема 6. Народжуваність
Тема 7. Шлюбність
Тема 8. Смертність і тривалість життя населення
Тема 9. Міграції населення

4. Навчальні матеріали та ресурси

Рекомендована література

Базова

1. Сучасна демографічна ситуація в Україні: проблеми та перспективи: монографія / Л. Заставецька, Т.Заставецький. Тернопіль, 2022. - 108 с.
2. Муромцева, Юлія Ігорівна. Демографія : навчальний посібник / Ю.І. Муромцева ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Кондор, 2022. – 299 сторінок : рисунки, таблиці.
3. Бегун С. І. Статистика: навчальний посібник / С. І. Бегун. – Луцьк: 2022. – 230 с.
4. Бідність та нерівність в Україні під впливом COVID-19: підходи до оцінювання / Лібанова Е.М., Черенько Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С., Реут А.Г., Когатько Ю.Л., Заяць В.С., Клименко Ю.А. Черніченко В.В., Васильєв О.А., Крикун О.І.; Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та пробл. якос.жит. НАН України – Електронне видання. – Київ, 2024.
5. Симончук, Олена. Соціальна структура українського суспільства під впливом повномасштабної війни: концептуальні та емпіричні пошуки; Sociology: Theory, Methods, Marketing 1 (2024).

Допоміжна

1. Прибиткова І.М. Основи демографії. – К., АртЕк, 1995. – 256 с.
2. Статистика / За редакцією А.В. Головача, А.М.Єріної, О.В. Козирєва. – К.: Вища школа, 1993.
3. Костецький Я. Соціальна статистика. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 303 с.
4. Панченко Л.Ф. Математичні та статистичні методи аналізу соціологічної інформації. К., КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018.
5. Комплексне демографічне дослідження в Україні / С.І. Пирожков, Е.М. Лібанова, О.Г. Осауленко, Н.С. Власенко та ін./ за ред. чл.-кор. НАНУ, д.е.н., проф. Е.М. Лібанової. – К.: Український центр соціальних реформ, 2005.
6. Перший Всеукраїнський перепис населення: історичні, методологічні, соціальні, економічні, етнічні аспекти / Авт. кол. Власенко Н.С., Лібанова Е.М., Осауленко О.Г. та ін.; Наук. ред.: акад. Кураса І.Ф., акад. Пирожкова С.І.; Державний комітет статистики України; Ін-т

- демографії та соц. Досліджень НАН України. – К., ІВЦ Держкомстату України, 2004.
7. Костецький Я. Соціальна статистика. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 303 с.
 8. Лугінін О.Є. Статистика. – К., Центр учбової літератури, 2007. – 608 с.
 9. Мармоза А.Т. Теорія статистики. – Київ, Центр учбової літератури, 2013. – 598 с.
 10. Панченко Л.Ф. Підготовка майбутніх соціологів до комп'ютерного аналізу демографічних процесів та структур // *Information Technologies and Learning Tools*/ 2018.
 11. Панченко Л.Ф. До питання використання кількісних методів у дослідженнях конфліктів // *Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – Київ, 2018. – No 3 (39). – С.21–27.
 12. Пилипенко В.Е., Вишняк О.І., Куценко О.Д. Спеціальні та галузеві соціології. – К.: Каравелла, 2003. – 304 с.
 13. Столяров Г. С., Огай М. Ю. Соціальна статистика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 195 с.
 14. Статистичний словник / [О. Г. Осауленко, О. О. Васечко, М. В. Пугачова та ін.] ; за ред. д-ра держ. упр., проф., член-кор. НАН України О. Г. Осауленка ; НТК статистичних досліджень. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентст- во», 2012. – 498 с.
 15. Druckman D. Doing Research: Methods of Inquiry for Conflict Analysis / Daniel Druckman/ SAGE Publication. – 2005. – 387 p.
 16. Mitchell C. Conflict, Social Change and Conflict Resolution. An Enquiry. The Berghof Handbook Dialogue. –2005. – №5. – 25 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Handbook/DIALOGUE_Chapters/dialogue5_mitchell_lead-1.pdf
 17. Coleman P.T. The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice / Peter T. Coleman, Morton Deutsch, Eric C. Marcus/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=ay74AgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
 18. Caplan R. Studying Conflict And Practicing Peacebuilding/ Richard Caplan // *E-International Relations*. - Jul 20, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-ir.info/2017/07/20/studying-conflict-and-practicing-peacebuilding/>
 19. Schrodtt P.A. Prediction of Interstate Conflict Outcomes Using a Neural Network / Philip A. Schrodtt // *Social Science Computer Review*. – 1991. – Vol. 9, №3. – P. 359–380.
 20. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Державна статистика України
 21. www.ec.europa.eu/eurostat – статистична інформація про країни Європейського союзу
 22. <https://idss.org.ua/index> – Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України
 23. www.r-project.org – The R Project for Statistical Computing
 24. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/about.html> – Peace and Conflict Studies Journal
 25. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальні заняття з дисципліни “Соціальна статистика та демографія” проводяться у формі лекційних та практичних занять. На лекціях викладач знайомить студентів з ключовими статистичними поняттями, основними статистичними методами, які використовуються для аналізу даних соціальної та демографічної статистики. Лекції відбуваються в діалоговій формі з використанням мультимедійних презентацій, запитаннями та дискусією. Практичні заняття проходять з використанням комп'ютерних пристроїв, де студенти виконують завдання комп'ютерного практикуму з аналізу даних соціальної та демографічної статистики в середовищах Excel, PSPP.

Всі заняття супроводжуються матеріалами та завданнями в системі дистанційного навчання Moodle. Для практичних занять додаються детальні інструкції з вимогами до виконання.

Тематика та зміст лекцій

Лекція 1: Вступ до соціальної статистики

Основні питання: Поняття про соціальну статистику. Актуальність соціальних проблем. Основні завдання соціальної статистики. Галузі соціальної статистики.

СРС: Взаємозв'язок соціальної статистики з іншими науками

Лекція 2: Статистичні величини

Основні питання: Поняття про абсолютні та відносні величини. Види відносних величин. Середні величини, види середніх

СРС: Особливості застосування різних видів середніх

Лекція 3-4: Зведення і групування статистичних даних

Основні питання: Поняття про зведення і групування статистичних даних. Види групувань. Техніка проведення групувань. Статистичні таблиці.

СРС: Статистичні графіки та статистичні карти

Лекція 5-6: Статистика ринку праці

Основні питання: Завдання статистики ринку праці. Джерела даних. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття. Критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення. Зайнятість населення. Види зайнятості. Безробіття, його причини. Показники безробіття.

СРС: Природна норма та критичний рівень безробіття

Лекція 7-8: Статистика рівня та якості життя населення

Основні питання: Поняття про рівень життя населення. Завдання статистичного вивчення рівня життя. Джерела інформації. Система показників доходів та витрат. Соціальні нормативи. Статистичне вивчення диференціації доходів. Бідність як об'єкт статистичних досліджень. Критерії та показники бідності. Статистичне вивчення споживання. Статистика житлових умов. Статистика вільного часу.

СРС: Соціальні нормативи в Україні

Лекція 9: Вступ до демографії

Основні питання: Об'єкт та предмет демографії. Методи та мова демографії. Система демографічних наук та її структура. Джерела інформації в демографії. Переписи та реєстри населення. Концепція демографічного переходу.

СРС: Типи вікової структури населення: порівняння України з іншими країнами

Лекція 10-11: Основні поняття та категорії демографії

Основні питання: Поняття демографічного коефіцієнта. Класифікація. „А” – коефіцієнти інтенсивності демографічних процесів. Загальні, часткові, спеціальні, сумарні коефіцієнти. „Б” – структурні коефіцієнти. Показники навантаження. Показники структури. Демографічні таблиці. Демографічні сітки.

СРС: Обчислення коефіцієнтів засобами електронних таблиць та PSPP.

Лекція 12-13: Народжуваність

Основні питання: Основні види демографічних показників. Статистичне вивчення

народжуваності. Чинники народжуваності. Коефіцієнти народжуваності. Шлюбність, розлучуваність та овдовіння.

СРС: Обчислення коефіцієнтів народжуваності

Лекція 14-15: Смертність і тривалість життя населення

Основні питання: Екзогенні та ендогенні причини смерті. Причини смерті та їх класифікація. Коефіцієнти смертності. Таблиці смертності (дожиття).

СРС: Особливості застосування різних видів коефіцієнтів смертності

Тематика практичних робіт

Практичне заняття 1.

Основні напрямки використання математичних та статистичних методів, специфіку та труднощі їх використання для аналізу даних соціальної статистики та демографічної статистики.

СРС: підготовка до усного опитування, виконання та звіт з комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 2.

Уміння зведення та групування статистичних даних. Уміння обчислення та інтерпретації абсолютних та відносних величин, мір центральної тенденції, варіації, квантилів, процентилів, будувати частотні розподіли в середовищах Excel, PSPP.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 3.

Уміння обчислювати коефіцієнти нерівності Лоренца та Джині, будувати криву Лоренца, інтерпретувати результати.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 4.

Розуміти сутність часових рядів, уміти обчислювати їх показники.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 5.

Знання сутності сезонності соціально- економічних явищ. Уміти обчислювати показники сезонності. Розраховувати індекс сезонності засобами Forecasting, Season Decomposition.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 6.

Уміння обчислювати та інтерпретувати ковзне середнє у аналізі даних соціальної статистики

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 7.

Знання особливостей застосування різних коефіцієнтів кореляції для вивчення соціальних явищ.

Уміння розраховувати коефіцієнти та інтерпретувати результати.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму, Тест-Kahoot з кореляційного аналізу.

Практичне заняття 8.

Знання особливостей різноманітних індексів для аналізу даних соціальної статистики, уміти

розраховувати індекси структурних зрушень, індекси цін, соціометричні індекси, тощо. Уміння будувати групові індекси.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму, МКР.

Практичне заняття 9.

Уміння обчислення показників чисельності населення та їх аналіз. Уміння будувати статеві-вікові піраміди засобами Excel, PSPP та інтерпретувати їх. Уміти обчислювати показники зайнятості та безробіття та їх аналізувати.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 10.

Уміння аналізувати дані освітньої статистики. Аналіз даних ЗНО в Україні. Уміння аналізувати дані статистики культури.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 11.

Уміння аналізувати дані статистики здоров'я. Рейтинг країн ЄС за рівнем доступності шкідливих речей. Знати особливості вимірювання даних миру та конфліктів. Уміння аналізувати дані баз даних з питань миру та конфліктів.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 12.

Розуміти сутність демографічних коефіцієнтів та їх класифікації. Уміти обчислювати демографічні коефіцієнтів за допомогою комп'ютерних засобів.

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 13.

Знати методи дослідження міграції. Уміти обчислювати показники чистої міграції та валової міграції у середовищах Excel, PSPP

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 14.

Знати класифікацію вікової структури населення. Уміти обчислювати коефіцієнти навантаження дітьми та працятьками. Уміти будувати сітки Лексиса. Уміти візуалізувати дані соціальної статистики та демографії засобами Garmider

СРС: Виконання та звіт з робіт комп'ютерного практикуму.

Практичне заняття 15.

Модульна контрольна робота

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 56 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка до екзамену – 30 год.

Загалом – 90 год.

Під час планування індивідуального завдання з певного ОК необхідно забезпечити баланс часу СРС відповідної освітньої компоненти. Підґрунтям цього розрахунку є орієнтовні норми часу на виконання здобувачами вищої освіти окремих робіт:

Вид роботи	Підготовка до одного аудиторного академічного часу					Підготовка та складання		Виконання	
	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	МКР* (денна)	Залік	Екзамен	ІСЗ (денна)	ДКР (заочна)
Норма часу (год.)	0,3-0,5	0,5-1	1,5-2	1-1,5	2	6	30	10-15	10-20

Політика дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, необхідним є активна робота на лекційних заняттях, однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно. Від студентів буде вимагатись активна участь на практичних заняттях. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни.

Студенти, які пропустили семінарські заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Це слід робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені Силабусом, доступні з особистого кабінету студента в системі «Гугл класрум».

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлення позиції, читаючи з аркуша паперу знижує якість відповіді та оцінку.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Опанування дистанційних курсів

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПП ім. Ігоря Сікорського.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Пропущену модульну контрольну роботу можна написати повторно.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента складається з балів, які він отримує за:

- виконання практичних робіт із наданням звітів;
- модульна контрольна робота
- екзамен.

1. Виконання практичних робіт із наданням звітів.

Ваговий бал – 3 бали. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює $гсем = 3 \text{ бали} * 15 = 45 \text{ балів}$.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», робота виконана повністю (не менше 90% вимог завдання), студент демонструє глибоке розуміння матеріалу, застосовує теоретичні знання на практиці, робить обґрунтовані висновки, оформлення відповідає встановленим вимогам – 3 бали;
- «добре», робота виконана достатньо повно (не менше 75% вимог завдання) або повна, але з незначними неточностями; висновки загалом правильні, проте окремі аспекти розкриті поверхово – 2,5 бали;
- «задовільно», робота виконана частково (не менше 60% вимог завдання), наявні суттєві помилки у виконанні або висновках, структура та оформлення потребують доопрацювання – 2 бали;
- «незадовільно», практична робота не виконана або не подана на перевірку – 0 балів.

2. Модульна контрольна робота.

Ваговий бал – 5.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 5 балів;
- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 4 бали;
- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 3 бали;
- «незадовільно», робота не відповідає вимогам – 0 балів.

3. Екзамен.

Ваговий бал – 50.

Екзамен передбачає усні відповіді на питання, перелік яких наведений у додатку 2.

Критерії оцінювання:

- 45-50 балів – студент відповідає на майже всі питання екзамену, демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви;
- 38-44 балів – студент відповідає на більшість питань екзамену, демонструє хороший рівень знання матеріалу;
- 30-37 балів – студент відповідає на приблизно половину питань екзамену, демонструє доволі поверхневі знання;
- 0 балів – студент відповідає лише на окремі питання екзамену, не має власної позиції, допускає суттєві неточності.

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з навчальної дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 24 бали.

Умови допуску до екзамену:

Умовою допуску студента до екзамену є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Рейтингова оцінка здобувача (бали)</i>	<i>Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Можливі відмітки у відомості семестрового контролю:

Не допущен о	Невиконання умов допуску до семестрового контролю
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач, був допущений, але не з'явився на екзамен

Перегляд рейтингової системи оцінювання впродовж семестру

Перегляд РСО може здійснюватися за вмотивованою заявою здобувача, що вивчає ОК, органу студентського самоврядування або профспілкового комітету студентів, поданою на ім'я завідувача забезпечуючої кафедри. Процедура перегляду визначена у розділі 7 Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у неформальному гуртку для соціологів.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Додаток 1. Перелік питань для підготовки до екзамєну

1. Поняття про статистику. Об'єкт і предмет статистики.
2. Основні категорії статистики.
3. Структура статистичної науки.
4. Типи статистичного аналізу.
5. Метод статистики. Етапи статистичного дослідження.
6. Статистичне спостереження – перший етап статистичного дослідження.
7. Вимоги до статистичних даних. Організація статистичного спостереження.
8. Поняття вибіркового спостереження.
9. Типи змінних в статистичному дослідженні.
10. Поняття про зведення і групування статистичних даних. Види групувань.
11. Техніка проведення групувань. Статистичні таблиці.
12. Поняття про абсолютні та відносні величини. Види відносних величин.
13. Середні величини, види середніх.
14. Поняття про варіацію, важливість вивчення варіації кількісних ознак.
15. Система показників варіації.
16. Статистичні характеристики форми розподілу.
17. Ряди динаміки: поняття, класифікація. Показники аналізу рядів динаміки.
18. Сутність індексів та їх роль у статистичному аналізі. Види індексів.
19. Зведені індекси та їх застосування.
20. Індекс людського розвитку.
21. Основні завдання соціальної статистики. Галузі соціальної статистики.
22. Склад населення за статтю. Віковий склад населення. Статеві-вікові піраміди.
23. Сімейний склад населення. Типи сімей.
24. Міграції населення як об'єкт статистичних досліджень.
25. Завдання статистики ринку праці. Джерела даних.
26. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття. Критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення.
27. Безробіття, його причини. Показники безробіття.
28. Поняття про рівень життя населення. Завдання статистичного вивчення рівня життя. Джерела інформації.
29. Статистичне вивчення диференціації доходів.
30. Бідність як об'єкт статистичних досліджень. Критерії та показники бідності.
31. Завдання статистики освіти. Джерела інформації.
32. Досягнутий рівень освіти населення та його показники.

33. Статистичне вивчення функціонування системи освіти. Оцінка охоплення населення освітою.
34. Оцінка рівня здоров'я населення. Статистичне вивчення розвитку системи охорони здоров'я та надання населенню медичних послуг.
35. Статистика культури та мистецтва, статистика науки.
36. Джерела даних державної статистики України.
37. Візуалізація даних соціальної статистики та демографічних процесів і структур засобами Excel, PSPP.
38. Якість життя населення.
39. Завдання та джерела інформації статистичного вивчення рівня життя.
40. Система показників доходів та витрат. Соціальні нормативи.
41. Статистичне вивчення диференціації доходів. Коефіцієнти Лоренца і Джині.
42. Бідність як об'єкт статистичних досліджень.
43. Критерії та показники бідності.
44. Статистичне вивчення споживання.
45. Місце демографії в системі суспільно-гуманітарних наук.
46. Структура системи демографічних наук.
47. Функції демографії та її роль в забезпеченні ефективного функціонування та розвитку суспільства.
48. Актуальність демографічних знань в умовах сучасного українського суспільства.
49. Демографія та соціологія як суміжні науки.
50. Методи демографічного аналізу.
51. Зародження і коротка історія демографічної думки.
52. Первинні та вторинні джерела демографічної інформації.
53. Ключові демографічні поняття та категорії.
54. Сучасна методологія проведення переписів населення.
55. Потреба в дітях як соціальна потреба особистості. Планування сім'ї.
56. Шлюбна та сімейна структури населення.
57. Репродуктивні поведінка, настанова і мотивація.
58. Структура соціально-нормативного регулювання репродуктивної поведінки в історичному контексті.
59. Фактори зниження народжуваності в сучасній Україні.
60. Демографічні коефіцієнти народжуваності.
61. Смертність та тривалість життя населення пострадянської України.
62. Процес переходу до сучасного типу смертності в історичному ракурсі.
63. Демографічні коефіцієнти смертності.
64. Умови та шляхи підвищення тривалості життя та зниження смертності в сучасній Україні: політико-демографічний аналіз.
65. Динаміка шлюбності та розлучень в сучасній Україні.
66. Соціальні фактори та процеси, що впливають на рівень шлюбності.
67. Функції сучасної сім'ї.
68. Стабільність сучасної сім'ї як соціальна проблема.
69. Шлюб, шлюбність, шлюбний стан і шлюбна поведінка.
70. Розлучуваність та овдовіння, їх зв'язок з іншими демографічними процесами.
71. Соціальні чинники шлюбності та розлучуваності.
72. Демографічні виміри урбанізації.
73. Смертність населення, причини смерті та їх класифікація.
74. Класифікація міграцій.
75. Міграції та відтворення народонаселення.
76. Міграційна рухливість населення сучасної України: причини та наслідки.
77. Демографічний перехід і динаміка народонаселення в розвинутих країнах і країнах, що розвиваються.
78. Демографічний вибух: причини та наслідки.
79. Старіння населення як історично обумовлений процес.

80. Сучасний тип відтворення населення в Україні та західних розвинутих країнах.
81. Візуалізація даних соціальної статистики та демографічних процесів засобами Gapminder.

Додаток 2. Перелік питань до модульної контрольної роботи.

1. Об'єкт і предмет статистики.
2. Основні категорії статистики.
3. Структура статистичної науки.
4. Типи статистичного аналізу.
5. Метод статистики. Етапи статистичного дослідження.
6. Поняття вибіркового спостереження.
7. Типи змінних в статистичному дослідженні.
8. Поняття про зведення і групування статистичних даних. Види групувань.
9. Техніка проведення групувань. Статистичні таблиці.
10. Поняття про абсолютні та відносні величини. Види відносних величин.
11. Середні величини, види середніх.
12. Поняття про варіацію, важливість вивчення варіації кількісних ознак.
13. Система показників варіації.
14. Статистичні характеристики форми розподілу.
15. Сутність індексів та їх роль у статистичному аналізі. Види індексів.
16. Зведені індекси та їх застосування.
17. Індекс людського розвитку.
18. Основні завдання соціальної статистики. Галузі соціальної статистики.
19. Склад населення за статтю. Віковий склад населення. Статеві-вікові піраміди.
20. Сімейний склад населення. Типи сімей.
21. Міграції населення як об'єкт статистичних досліджень.
22. Завдання статистики ринку праці. Джерела даних.
23. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття. Критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення.
24. Безробіття, його причини. Показники безробіття.
25. Поняття про рівень життя населення. Завдання статистичного вивчення рівня життя. Джерела інформації.
26. Статистичне вивчення диференціації доходів.
27. Бідність як об'єкт статистичних досліджень. Критерії та показники бідності.
28. Завдання статистики освіти. Джерела інформації.
29. Досягнутий рівень освіти населення та його показники.
30. Статистичне вивчення функціонування системи освіти. Оцінка охоплення населення освітою.
31. Оцінка рівня здоров'я населення. Статистичне вивчення розвитку системи охорони здоров'я та надання населенню медичних послуг.
32. Статистика культури та мистецтва, статистика науки.
33. Джерела даних державної статистики України.
34. Якість життя населення.
35. Система показників доходів та витрат. Соціальні нормативи.
36. Статистичне вивчення диференціації доходів. Коефіцієнти Лоренца і Джині.
37. Бідність як об'єкт статистичних досліджень.
38. Критерії та показники бідності.
39. Статистичне вивчення споживання.
40. Місце демографії в системі суспільно-гуманітарних наук.
41. Структура системи демографічних наук.
42. Актуальність демографічних знань в умовах сучасного українського суспільства.
43. Демографія та соціологія як суміжні науки.

44. Методи демографічного аналізу.
45. Зародження і коротка історія демографічної думки.
46. Первинні та вторинні джерела демографічної інформації.
47. Ключові демографічні поняття та категорії.
48. Сучасна методологія проведення переписів населення.
49. Потреба в дітях як соціальна потреба особистості. Планування сім'ї.
50. Шлюбна та сімейна структури населення.
51. Репродуктивні поведінка, настанова і мотивація.
52. Структура соціально-нормативного регулювання репродуктивної поведінки в історичному контексті.
53. Фактори зниження народжуваності в сучасній Україні.
54. Демографічні коефіцієнти народжуваності.
55. Смертність та тривалість життя населення пострадянської України.
56. Процес переходу до сучасного типу смертності в історичному ракурсі.
57. Демографічні коефіцієнти смертності.
58. Умови та шляхи підвищення тривалості життя та зниження смертності в сучасній Україні: політико-демографічний аналіз.
59. Динаміка шлюбності та розлучень в сучасній Україні.
60. Соціальні фактори та процеси, що впливають на рівень шлюбності.
61. Функції сучасної сім'ї.
62. Стабільність сучасної сім'ї як соціальна проблема.
63. Шлюб, шлюбність, шлюбний стан і шлюбна поведінка.
64. Розлучуваність та овдовіння, їх зв'язок з іншими демографічними процесами.
65. Соціальні чинники шлюбності та розлучуваності.
66. Демографічні виміри урбанізації.
67. Смертність населення, причини смерті та їх класифікація.
68. Класифікація міграцій.
69. Міграції та відтворення народонаселення.
70. Міграційна рухливість населення сучасної України: причини та наслідки.
71. Демографічний перехід і динаміка народонаселення в розвинутих країнах і країнах, що розвиваються.
72. Демографічний вибух: причини та наслідки.
73. Старіння населення як історично обумовлений процес.
74. Сучасний тип відтворення населення в Україні та західних розвинутих країнах.
75. Візуалізація даних соціальної статистики та демографічних процесів засобами Garminder та інтерпретація отриманих результатів.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: доцентом кафедри соціології, к.с.н., доц. Коржовим Геннадієм Олександровичем, викл. Хом'яком Андрієм Олександровичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 16 від 23.06.2026)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 7 від 30.06.2026)